

resa, kunna bispringa behöfvande, får jag ödmjukast anmäla, att Riga korn, i anseende till den sent framskridna årstiden, icke mera med någon utsigt till framgång kan användas.

I går på förmiddagen återvände vår nya, nitiske veterinär ifrån en inspectionsresa till Salo och Haapajärvi härader; det var genom honom jag erhöi de första underrättelserna om vårflodens härjningar i Kalajoki, hvarest en anseelig del af åkrarne och ängarne i Alavieska och Ylivieska stodo under vatten, som jemväl bortfört gödseln ifrån åkrarne, tillfölje hvaraf hemmansinnehafvarene anhållit om skyndsamt biträde af agronom för att rådgöra, hvad de under sådana förhållanden borde företaga sig. Lagerboms berättelser om Kreaturens tillstånd voro mycket sorgliga: de hade nu öfverallt blifvit utsläppte på bete, men voro så svaga, att de raglade; en mängd får, äfven några Kokreatur hafva störtat i Utajärvi – äfven hästar. Ifrån Pyhäjoki anmäler Länsman officielt, att öfversvämningen förstört vattenverk, gjort betydlig skada å åker- och ängsfält samt undergrävt vägarne och bortfört några broar; vattnet stod ända till 5 fot öfver landsvägen.

Dessa sorgliga underrättelser hafva föranledt mig att genast, åtföljd af agronomen Crohns, (Direktorn ifrån Koivikko jordbruksskola) företaga en resa till de uppgifna trakterna, der jag äfven specielt ämnar låta undersöka rågbroddarnes beskaffenhet. Angående sistnämnde förljudes oroande underrättelser endast ifrån Kärsämäki att Pyhäjärvi trakten, för öfrigt säges de stå bra nog, om bara icke vårfloden, sköljt bort dem i Pyhäjoki och Kalajoki, hvad som ännu återstår att undersöka. Efter återkomsten, om en 5 å 7 dagar, skall jag icke underlåta att officielt anmäla om hvad jag förefunnit. – Mätte nu bara Utsädeskornet komma i tid; ehuru elfven härstädes redan en hel vecka varit opp, ligger isen ännu på redden och i hafvet, men kanske möter mig i Brahestad en friare utsigt. I Kemi och Kajana är Gudi lof vårutsädesbristen icke stor.

Rågutsäde och det mycket torde vi i alla händelser behöfva, emedan allting i år först sent torde komma att mogna. Det borde anskaffas hit redan i andra hälften af Juli månad, således efter 5, högst 6 veckor.

De sednaste utnämningarne och förafskedningarne inom vårt högsta styrelseverk hafva icke litet – öfverraskat mig. Dock detta hör icke hit.

Jemte det jag ber om ursäkt för detta i hast skrifna bref, har jag äran teckna mig

Med utmärktaste högaktning och tillgifvenhet

40

Välborne Herr Senatorns
Ödmjukaste tjänare
G. v. Alfthan

Uleåborg den 12 Juni 1867.

706 *E. JULIN – J. V. SNELLMAN 17.VI 1867*
HUB, JVS handskriftssamling

50

Senatorn och Riddaren Välborne Herr Joh. Wilh. Snellman.
Helsingfors.

Den allmänna nöd, som de senare åren förökad de uthungrades antal, de klagorop, som fylla tidningarnes spalter; de tiggareskaror, som öfversvämma städer och landsbygd samt de farhågor, som här och der

uppenbara sig äfven för den nu väntade skörden, hafva väckt min uppmärksamhet, huruledes de råd och förskrifter, landets allmoge tid efter annan fått emottaga i tidningsuppsatser, icke tillfyllest kunna minska på den förändring i befolkningens inre hushållning, desamma haft till ändamål att åstadkomma till följe hvaraf jag ansett en så beskaffad förändring endast genom handling och kraftiga åtgärder böra ju före detta bättre åvägbringas.

För att ernå detta mål, fordras i främsta rummet praktisk undervisning om de hjälpkällor, naturen erbjuder människan uti till föda användbara moss- och svamparter; men, då oaktadt, nästan årligen ströskrifter i dessa ämnen utkommit och oaktadt finska nationen i öfver femtio års tid sett ryska soldaten samla och förtära svampar samt emottagit undervisning af resande folkvänner om sättet att bereda en helsosammare föda än barkträdet, har hittills dock intet förmått besegraden medfödda gensträfvighet mot allt nytt, af hvad namn det vara må, som är finska nationen så egen.

Jag vågar således mycket då jag nu föreslår att vidröra denna ömtåliga punkt; men min öfvertygelse är, att ihärdighet i detta, likasom i så många andra fall, omsider skall tillkämpa sig seger i striden för allmänt väl.

Med anledning häraf utber jag mig att för Herr Senatorn och Riddaren få framhålla min afsigt att i Åbo bilda en central komité, bestående af tvenne män och tvenne fruntimmer, hvars ändamål blefve att praktiskt utsprida sättet att använda ifrågavarande och flera andra födoämnen, hvilka ehuru hittills förbisedda, stå till vår tjenst. Undervisningen i beredandet af dessa ämnen, som komme att blifva permanent på stället, meddelas åt ett visst antal qvinliga lärjungar, hvilka, åliggande det sedermera skall blifva att i landsorterna praktiskt anvisa allmogens nyttan af hvad de inhemtat.

Hvarje i nödbrödstillverkning sålunda inlörd qvinna skall inom det län, der hon är anställd förflytta sig från socken till socken och dervid anmäla sig hos ordföranden, der Kommunal-nämnd finnes, eller och hos församlingens pastor eller annan för allmänt väl intresserad person, uppvisa prof på det bröd, hon skall baka, meddela såväl undervisning deri, som i svampars anrättande, samlande och bevarande samt kvarstanna på hvarje ställe i en i två veckors tid. Hennes reseturer böra derjemte vara så afpassade att hon efter sex å åtta veckors förlopp kan återkomma till ett förut besökt ställe för att undersöka, huruvida hennes undervisning vunnit förtroende, blifvit använd och möjligen äfven kommit spridning. Med denna undervisning kommer att fortsättas sex till åtta år hvarje sommar, då tillgång på råämnen icke tryter, och på hvarje station lärarinnan lemnar antecknas af pastor i den bok hon medför, huru länge hon uppehållit sig och hvad hon uträttat, på det komitén i Åbo derefter blir i tillfälle bestämma hennes aflöning. Att föröfrigt dessa kringresande qvinnor äfven böra meddela undervisning om fodersurrogat, hvilka blifvit ansedda såsom nyttiga att under höbrist användas med boskapsutfordringen, derom bör jag slutligen nämna.

Ett af Central-komiténs i Åbo förnämsta åligganden blir derefter att i landets öfriga residensstäder bilda dylika komitéer, hvaräst på samma sätt som i Åbo lärarinnan inöfvas och efter genomgången lärokurs kringspidas.

Innan jag ansett det tillständigt att för Kejsrerliga Senaten framställa hvad jag här haft äran anföra, har jag i ämnet rådfört mig med flere framstående män, hvilka alla inseende sakens vikt uppmanat mig att

vidtagna åtgärder till dess genomdrifvande.

Skulle äfven Herr Senatorn finna mitt förslag förtjena den uppmärksamhet att statsverket till berämjande deraf borde göra någon uppoffring, ty enskilde understöd torde icke i dessa tider kunna påräknas, allraminst då en så beskaffad verksamhet bör fortfara i flera år, så vore det för mig lika angenämt som smickrande att härom benäget blifva meddelad, då jag i händelse Herr Senatorn tillstyrker förslaget, i den underdåniga ansökning af mig i såfall kommer att ingifvas, skall söka att närmare åskådliggöra den plan komitén för, sin verksamhet utstakar. Finner åter Herr Senatorn för godt att till ernående af det ändamål, för hvilket jag sträfvar, lemna mig annat råd, såsom om till en början endast i ett eller par län lärarinnor böra anställas, skall jag med djup tacksamhet alltid detsamma emottaga och behjerta.

Framhårdar med djupaste högaktning och vördnad

Wälborne Herr Senatorn och Riddarens
ödmjukaste tjenare
E. Julin

Åbo den 17. Juni 1867.

20

P. S. Profbakningen torde redan om några dagar börja.

707 C. H. MOLANDER – J. V. SNELLMAN 21.VI
1867
HUB, JVS handskriftssamling

B(äste) B(ror)

30

Nyligen hemkommen från en resa inom Öfre Hollola härad, hufvudsakligen till Asikkala och Hollola socknar, erfor jag med bedröfvelse ej mindre rågbroddens klena beskaffenhet än att brist på brödföda uppstått äfven inom sådane församlingar, der årsvexten i fjol utföll temmeligen god. Orsaken härtill uppgafs vara: gamle skulder som under hösten måste liqvideras med råg, försåldt till vanpris, den i fjol skördade sädens mindre spisamhet samt den långa vintern och i följd deraf brist på boskapsfoder. Nog af – öfverallt äro förråderna slut och peninge tillgångerna uttömda. Detta var förhållandet i östra delen af länet. Enahanda eller svårare torde ställningen vara i vestra delen af länet, dit jag straxt efter Johanne begifver mig. Med otålighet afbidar man derföre några allmänna arbeten. I sådant afseende framställa sig tvänne – större kanalgräfningar, den ena emellan Päijäne och Wesijärvi vid *Anjanpelto*, den andra emellan Wanajavesi och Pyhäjärvi vid *Lembois*. Det synes ligga i allas gemensamma intresse att oförtöfvadt vidtaga dessa arbeten, eller åtminstone det ena af dem. Man har sagt mig, att de dessa dagar verkställda undersökningar rörande en projekterad förbindelse emellan de Tavastländska sjöarne och Näsijärvi medelst en kanal emellan Wesijärvi i Kangasala socken och en vik af Näsijärvi norr om Tammerfors, ej ledt till något gynsamt resultat. ||Härom torde väl officiel berättelse hafva ingått till vederbörlig ort.|| Så mycket större skäl att ofördröjligen börja med jordarbetena vid Lembois, hvilka, nu skulle till billigt pris kunna verkställas. –

50

Ännu ett annat sätt att hjälpa vore att inlösa bränvinspannorna, dock sålunda att främst afdrages kronoresterna; en sådan önskan